

Litbløð

»Millioner af fordomme«

* NEVNIR HANS HERTEL EINA RITGERÐ Í BLAÐNUM
* »AKTUELT, HAF HANN VIÐGERÐ VIKUBLOÐINI — SER-
* STAKLIGA TÆY MONGU KVINNUBLOÐINI. INNIHALD
* OG AVIRKAN TEIRRA. HESI BLOÐ KOMA EISINI Í RUG-
* VUVIS TIL FØROYA. OG RITGERÐIN HEVUR TI EISINI
* AHUGA FYRI FØROYSKAR LESARAR. VIT ENDUR-
* PRENTA HER EIN PART AV RITGERÐINI:

2,3 mill. ugeblade købes der om ugen i Danmark — for små 4 mill. kr. 90 pst. af alle husstande kommer i kontakt med dem, viser markedsundersøgelserne, og forfatteren

Torh Haxhusen har anslæet, at for 1-1½ mill. danske er den væsentligste, til den eneste læsning ugebladens blanding af lotterier, æstetisk talt nonsens, snobbet sladder, brutal foleri, iblandet adskilligt godt stof, som blot drukner og farves og bliver gjort ligeværdigt med væsete.

Tallene er uægtelig foruroligende. Sidst er det folketingsmedlem Gunhild Due, der — i Århus for nylig og igen forleden ved en diskussion i Dansk Kvindesamfundets Ungdomskreds i København — har erklæret ugebladene krig. Ikke af nedlædighed med deres læsere, men fordi hun synes, at folk, som til har et kedeligt arbejde, har fortjent noget bedre i fritiden end dette forfælskede verdensbillede med dets appel til »snobberi, overtro, fordomme og overfladiskhed. Og hun har ret i, at problemet bør ses i en større sammenhæng.

FOR nogen — f. eks. for Ernst Bruun Olsen i »Teenagerloven« — tager den store sammenhæng sig ud som en monstros sammensværgelse til systematisk forundelse af befolkningen. Men er det ikke for naiv en tanke, at de sammensvorne — ugepressen, popbranen, reklameverden og storkapital — skulde samles omkring berygtelsesbrevet til brainstormingmode om, hvordan befolkningen nu skal hjernevaskes i denne måned? Sandheden, den frygtelige sandhed, er jo, at de fleste pop- og ugebladsfolk er borge og småborgerlige sjæle, der skam da interesserer sig for Birthe Wilke og Gitte Hænning og de fortalte romaner. Eller næne mennesker, der — som ugebladsredaktørerne Nels Poul Sørensen og Gert Smistrup i diskussionen i Kvindesamfundet forleden — prøver at overbevise os andre og sig selv om, at de er »sig ansvare bevidste, og at bladene er i) nyttigt tidsfordriv med en »mission«, ven service fra vugge til grav og 2) i hvert fald udsædligt. »Vi vil så gerne sætte en smal guldkant om tilværelsen«, sagde Gert Smistrup på Gutenberghus' vegne og så inderlig ud. Og kun yderst sjældent afslører de sig som bevidste kynikere, der foragter og på tomandshånd betror en, at de da aldrig selv ville læse det sproj, de sender videre ud i verden — eller som Smistrup (en time efter guldkant) kom til at sige, da man kritiserede ugebladene kongestof: »Det er da ikke, for di det morer os — men sådan vil folk have det!«

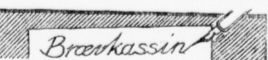
Men kan man ikke tale om sammensværgelse, kan man givetvis tale om et fælles værdisystem også i ugepressen. Ugebladene indhold er ikke bare forbløffende monomant, men også forbløffende ensartet fra blad til blad. Det er ganske få idealer, (vane) forestillinger, illusioner og fordomme, der går igen — og NB både i tekst og annoncer, og jeg mener, at problemet er så alvorligt, at ugepressen og den øvrige popkultur burde underkastes systematisk kritik og allerhelst sociologisk undersøgelse, så man nåede frem til præcise definitioner af dens værdisæt og verdensbillede — og dets virkninger på læserne.

Det er gjort i udlandet. Lad mig henvise til den franske kritiker Roland Barthes' sprog-sociologiske analyser af poptekster og hverdagsfænomener (»Mythologies, essay om engelske drengeblade (fra 1939) og til kultursociologen Raymond Williams' bog om »Massmedierne« (på dansk 1963). Eller til Mary McCarthy, der i »On the Contrary« (1962) gennemgår rangskalaen af amerikanske dameblade fra »Charmie til »Vogue« og ved subtile analyser af opsetning, billedvalg, brevskasser, novellestof, stil — helt ud i snitmonstrene og annoncerne påviser, hvordan der bevidst manipuleres med læserindens illusioner, dagdrømme og mindreværdskomplekser. Eller til nordmanden Kari Skjongsberg sociologiske undersøgelser over konsroller og social status i nordiske børnebøger.

VI trænger svært til et tilsvarende dansk materiale, også for at få et mere konkret og systematisk grundlag under kritikken, og vi trænger især til en undersøgelse af det store problem i ugebladsproblemet: damebladene.

På dette område er der nemlig i de sidste år — i al ubemærketthed — sket en påfaldende udvikling: for det første viser oplagstallene, at mens konkurrencen fra TV har kostet ugepressen som helhed dyrt, er oplagene steget for de egentlige damemagasinier (»Alt for Damerne«, »Femina«, »Madame«, »Tidens Kvinder« og der sidst tilkomme »Eva«, som endda til september går fra månedstid over til at blive fjortendagsblad). For det andet viser læserundersøgelser, at både dags- og magasinpressen i de sidste år har fået betydeligt flere færre mandlige (derværrer mest udpræget for de dærlige blade). Ifølge »Berlingske Oplags- og Læseranalyse 1962 sammenlignet med 1964 er procenten af kvindelige læsere af husets blade steget 2-8 pst. på to år. Samtidig er ugebladene som helhed — under indtryk af angelsaksiske læserundersøgelser — i stigende grad blevet lagt om til »dameblade«, med bevidst appel til et kvindeligt publikum. Og hvad spiser man så dette publikum af med? Orienterer man fordomsfrit i f. eks. diskussionen om kvindefordommene og de hjemmegående kontra de selverhvervende husmodre, sådan så læser(inden) ne selv far en chance for at tage stilling?

Magasinpressen har også i kvindespejlsmalet — hvem kan det undre? — valgt den nemmeste linie: den romantiske og reaktionære. Et typisk eksempel er »Søndags-BT«. Det har på to år forøget oplaget næsten 50 pst., og procenten af kvindelige læsere fra 59 til 66 pct. 2% af bladets læsere er altså kvinder, og af dem falder halvdelen ifølge læseranalysen i gruppen »gifte kvinder uden selverhverv.«

Brækassins

Brækassins
Færi við hesum til heita á Sosialinum, at gera mær tann ein um, at siga frá, nær tey politisku blöðini, sum vit nú hava í Føroyum, eru komin á fyrsta sinni ella á leið, hvussu gomul tey eru?

O. M. Hansen.

SVAR: Dimmalætting kom á fyrsta

sinni 5. januar 1878. Tingakrossur nýggjarsdag 1901. Sosialurin 24. mai 1927. Dagblaðið 2. mai 1935 og 14. september 5. juni 1947. Blöðini eru u. o. komin regluliga síðan tá útlan Tingakrossur, sum onkur skifti ikki er utkomin.

TEIR ILKAST

Ungu tjóðveldismenninir — FRAMA-menninir — í Keypmanna havn ilskast inná hitt sokallaða »sjálfstýrislandsstýrið« og serstakliga tjóðveldisflokin, ið teir meta javnt við einhvønn annan »sambandsflokk«. M. a. skrivur »Fram-»:

»Tað hevði sámt seg nógv betur at viðgingið, at grundarlagið undir landsstýrissamarbeiðinum var burturdottið og so gingið saman við javnaðarflokkinum i eitt sociál samarbeiði og fingið avrikið nakad veruligt á tí okinum i staðin fyri sum nú at vera i einum sjálfstýrissamarbeiði, sum einki sjálfstýri kann spyrjast burtur úr.«

Útvarp og fiskaloysi

Útvarpið veit at siga frá, at nú er verðið fiskaloysi bæði norðanfyrir og vestanfyrir orsakað av teimum mongu írolarunum, ið troyta grunnarnar.

Ikki eru allir útróðramenn samdini við útvarpinum i hesum, tí teir vita at siga frá, at nú i mong ár hevur eingin fiskur verið at fingið hesa árstíðina norðanfyrir; men hetta hevur kortini ikki verið av írolaraðum, tí henda fiskaflyting er heilt vanlig. Aftrat hesum kemur, at tað veruliga er litið av írolarum undir Føroyum i lotuni.

Tíverri er útvarpið ikki altíð á leið i sambandi við útróðratíðind-

Skipafelagið Føroyar

greiðir allan fluttning

á sjógvi
á landi
í luftini

Bíleggið ferðaseðlar

Pf. Skipafelagið Føroyar

Tlf. 1225

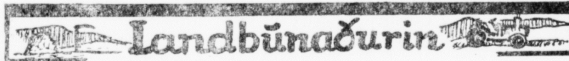
AT visindamenn i Sveits hava roknað út, at ein 70 ára gamal i meðal hevur brukt 13 ár av lívitið síni at tosa og 23 ár til søvn. I meðal tosar ein úbúgi i Sveits 18.000 orð um dagin.

AT menniskjahiðin er i tveimum logum: epidemisk — hitt ytra lagið — og dermis hitt innara lagið. I hiðini verður arbeitt døgliga. Luft, vatn og matevni verða gjørt til hita og aðra

orku, sum styrkir beinagrindina, blóðið og kynnuvegirnir. AT kendur amerikanskur sálarfrøðingur, sum hevur talað við 3000 konur og 3000 menn sigur, at sum heild velja menninir sær ta konu, teir vilja hava, meðan kvinnurnar velja sær tann mannin, tær treingja til.

AT roknað verður við, at umleið 2 miljónir amerikanarar stama meir og minni. Tey allra flestu kunnu verða heilt lekt, bara tey fáa tað neyðugu viðgerð.

AT hagfrøðingar eru komin til tað úrslit, at ein kona alt sif liv brúkar 276 hattar — maðurin bara 2, og teir áttu hann aðrenn hann giftist.

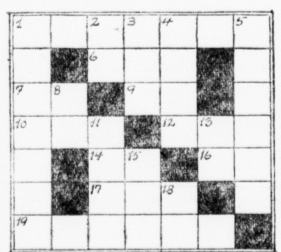
Samlað uppdyrking

Dyrkaða lentið i Føroyum er heldur i minking enn i vokstri. Hetta er landaskaði, orsakað av miðeldrarligum uppdyrkingarhættum og ringari jarðalagvæ:

Var uppskot javnaðarmanna í 1944 um ein nútímansgerð av øllum okkara landbúnaðarviðurskiptum fram, er tað eingin ivi um, at hvør dyrkjarur blettur i Føroyum i dag var kulturbætt. — Hetta uppskot var felt og vit vada i sonu miðeldrarligu støðu sum frammanundan.

Okkara land verður ongandi * íbúgvt uppdyrkað og verður * ongandi fort fyri at veita fólkum fulla nýttu av føroysku * gróðravánum, um ikki farið * verður til verka á heilt nýggi * um grundarlagi, bæði hvat * löggevur og arbeiðslagi við * vikur. — Tá ið hugsað verður * um uppdyrking er einki at ivast i, at ein fyrirteytin er ein * samlað landsdyrkingarættan, * sum verður at greiða úr hond * um við nútímans dyrkiliðum, * og dyrkaða lentið latið búnaðarmannum at rokja. Aður * enn hetta verður gjørt nýttar * lítið at tosa um sjálvbjargni á * hesum oki. Tí er at fara til * verka — og vit verða skjótt af * spara landinum útvið 10 milj. * krónur.

Krossorð

Yvir: 1) mannsnavn 6) noktan 7) hali 9) skipastavir 10) land 12) slag 14) barnamál 16) ikki 17) litad 19) glóð.

Niður: 1) skriðsurin 2) á rokningum 3) garn 4) gentunavn 5) rak 8) arga 11) ættarfolk 13) tóni 15) oyggj 18) fekk sær.

* er tað ein himmalrópandi mun
* ur á seinasta landstýri, sum
* lat hækkað minstulon fiski-
* mæna við 300 kr. alla 43 pst.
* sum viðbót fyri eina pristals-
* hækking uppá 44 stig i 4 ár
* og so »sjálfstýrislandsstýri-
* nime, sum ikki hevur latið
* fiskimenn fingið eitt oyra i
* viðbót aftur fyri eina pristals-
* hækking uppá 33 stig eftir
* bara tveimum árum.

— Fyrr spardu fólk til tað, tey vildu hava. Nú spara fólk til tað, tey hava fingið.

Gamli Per var i kirkju. Hann sat á aftasta beinki, og undir pædikuni tekkur hann fram pipu og tubbak. Hetta rakti klokkan við og fer oman til Per og sigur við hann:

— Hetta haldi eg vera ov grovt. — Nei, sigur Per, tað verður finari, tá ið eg havi gniðgið tað eitt sindur i lógvanum.

Tann fyrsta kvinnan eg hevði, stjól frá mær, tann næsta, eg hevði, legg fyri mær, tann triðja slóg meg; men hin fjórða var góð við meg, og við henni eri eg nú ólukkluga giftur.

Ein jarðskjálvti var i væntu. Foreldrun sendu sonin langt burtur — til ein pápabeigja sin. Nakrar dagar seinri fingur foreldrini fjarrist:

— Sendi dreingin aftur. Sendið mær heldur jarðskjálvtan.

BRÚDLEYP. Annan páskadag giftast i Kristjanskirkjuni i Klaksvík, sekretre Hervor Lassen, og kottor-assistent Bent Lysrup Andersen, Valby.

BRÚDLEYP. Leygardagin giftast i Vági Jansy Poulsen av Eiði, og Jón Arason, úr Vági.

FØBINGARDAGUR. Helena Nolsøe, Nolsøy, verður 90 ár i dag 14. april.

»KONGUR KONGANNA«
2. páskadag kl. 20 sýnir Havnar Bio filmin »Kongur konganna. Filmurin knýr seg um Jesu liv. Kendi amerikunaðurin Samuel Bronstein stendur fyri upptøkuni.